

3. Про наукову та науково-технічну діяльність: Закон України від 26 листопада 2015 року № 848-VIII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19> (дата звернення: 05.03.2020).

4. Компіляція // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Компіляція> (дата звернення: 05.03.2020).

5. Шишка Р.Б. Плагіат та його прояви і небезпеки / Р. Б. Шишка // Часопис Київського університету права. 2014. № 4. С. 170–176. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkur_2014_4_41__ (дата звернення: 05.03.2020).

Крячкова Л. В.,

*д-р. мед. наук, доцент, професор кафедри соціальної медицини, громадського здоров'я та управління охороною здоров'я
ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»*

ЗНАЧЕННЯ АТМОСФЕРИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ СЕРЕД СПІВРОБІТНИКІВ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕКТИВУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Виклики сталого розвитку закладів вищої медичної освіти в сучасних умовах вимагають створення атмосфери академічної доброчесності серед співробітників педагогічного колективу. Важливим засобом інституціоналізації академічної доброчесності є її введення у державну освітню систему через низку відповідних Законів України, представлення у нормативних документах, що регламентують діяльність вищого навчального закладу [1, с. 9] і створення відповідної атмосфери на рівні установи та її низових ланок – кафедр.

В Україні існує низка проблем щодо впровадження принципів академічної доброчесності, серед яких відсутність традиції належного цитування, академічний плагіат в письмових роботах, доповідях тощо [1, с. 1-2].

Системний підхід боротьби з проблемою, на думку медика, вимагає всебічного підходу для впливу на усі ланки «патогенезу недоброчесності». Серед ланок впливу виділяють різні щаблі, серед яких рівень системи освіти в цілому, рівень вищих навчальних закладів, рівень взаємовідносин зі стейкхолдерами вищої освіти [2, с. 22-24], кафедральний організаційний рівень, рівень трудових та міжособистісних відносин викладачів і студентів.

Серед ланок впливу хочеться зупинитися на організаційному рівні запровадження культури академічної доброчесності, на ролі окремого викладача та його трудових відносинах. На думку Т. Добко та В. Турчиновського «Для прориву Україні потрібна нова якість взаємодії між людьми. Наш головний капітал для майбутнього – це креативні люди з їхнім інтелектом, винахідливістю, мотивацією і творчими здібностями» [2, с. 38].

У закладі вищої освіти працюють науково-педагогічні працівники з різними цілями та попереднім досвідом, особистісними якостями. Хтось готовий дотримуватися принципів академічної доброчесності і вимагати цього від колег. Хтось не готовий і не розуміє значення академічної доброчесності, шукає шляхів полегшення своєї освітньої та наукової діяльності [3, с. 25], інколи маскується, навіть «паразитуює» на роботі свого більш сумлінного колеги.

Однією з основ формування доброчесного академічного середовища є розуміння всіма членами колективу необхідності дотримання принципів академічної доброчесності, як фактору успішності трудової діяльності та запоруки конкурентоздатності фахівців.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками передбачає дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права [4, с. 1]. Однак якщо йде мова про методичні розробки до проведення

семінарів, практичних занять тощо, на які не оформлюються свідоцтва про авторські права, як дотримуватися принципів академічної доброчесності колегам у цьому випадку? Кожному створювати свій авторський пакет методичного забезпечення? Але на кафедрах завжди працюють більш досвідчені спеціалісти які повинні бути провайдерами нових підходів до викладання дисципліни. Оформлювати авторські права не пакети методичного забезпечення, пакети задач? В умовах Українських реалій отримання авторського свідоцтва на твір є забюрократизованою справою, процедурою, що вимагає спрощення.

Виходом є створення навчальних посібників відповідного профілю, процедура їх перевірки на плагіат та затвердження на засіданнях Вчених рад вищих навчальних закладів. Подібна практика існує у більшості закладів вищої освіти України. Але поточні зміни до програм та планів навчання часто вимагають оновлення методичного забезпечення. Як тоді діяти?

У такому випадку колегам потрібно поважати працю співробітників, які беруть на себе відповідальність та ініціативу. Якщо використовуються лекційні матеріали, задачі, тести та інші напрацювання автора, в рамках дотримання культури академічної доброчесності колеги повинні посилатися на використані джерела, на розробки інших фахівців.

На жаль, в Українських колективах, в яких працює багато спеціалістів, що пройшли свій основний трудовий шлях на теренах ще радянських колективів, іноді відсутня індивідуальна відповідальність за використання чужої інтелектуальної власності. Вони не сприймають, а іноді й ображаються через необхідність дотримуватися процедури посилання на використані джерела, якщо автор колега, член власного трудового колективу. Виходом з таких ситуацій має бути, як особистісна, так і колективна відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності при наявності у закладі вищої освіти відповідної корпоративної культури.

У вищому навчальному закладі будь-якого профілю, в тому числі й медичного, повинна існувати ефективна система контролю за дотриманням академічної доброчесності при проведенні освітньої та наукової діяльності, що має бути підкріплене корпоративними колегіальними етичними відносинами у середині кафедральних колективів. У адміністрації закладу повинен бути оперативний зворотний зв'язок із трудовими колективами, який дозволить оперативно реагувати на потенційні або скоєні порушення щодо академічної доброчесності.

На рівні закладу освіти, запорукою з підтримки принципів академічної доброчесності є кодекс академічної етики, що визначає загальну місію діяльності закладу, відтворює та захищає сформовані в ньому позитивні етичні традиції, підтримує цінності доброчесності колективу [3, с. 32].

Для виконання науково-освітніх процесів і досягнення відповідності освітньої послуги сучасному міжнародному рівню, кафедра має володіти інформаційним ресурсом у вигляді інтелектуальної власності, накопиченого досвіду та традицій кафедри. Документовані та недокументовані знання кафедри, що вміщують інтелектуальні та професійні напрацювання, внутрішній обмін інформацією з обов'язковим посиленням на першоджерела, підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу кафедри у напрямку дотримання міжнародних принципів академічної етики, є запорукою створення та підтримки атмосфери академічної доброчесності серед співробітників педагогічного колективу.

Отже, для успіху трудових кафедральних колективів на ниві якісної підготовки компетентних фахівців, управлінні освітнім процесом та науково-дослідною роботою необхідне створення і збирання знань, їх регулярна фіксація та систематизація на засадах дотримання культури академічної доброчесності.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Рекомендації щодо забезпечення принципів академічної доброчесності. Підкомісія 303 «Академічна доброчесність» Науково-методичної комісії 15 з

організаційно-методичного забезпечення вищої освіти. К.: Міністерство освіти і науки України, 2016. 24 с.

2. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. за заг. ред. Н.Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.

3. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. Проект сприяння академічної доброчесності в Україні – SAIUP за підтримки Посольства США. Упорядники Є. Ніколаєв та В. Бахрушин. К.: SAIUP, 2018. 41 с.
https://drive.google.com/file/d/1IJtjefmfqO1uNCn4p9cT5g6_58h0Cxxq9/view.

4. Розширений глосарій термінів та понять ст. 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту» від 5 вересня 2017 р. К., 2018. 19 с.

*Кузеванова І. С.,
Асистент кафедри загальної та неорганічної хімії
Національний Технічний Університет України
Київський Політехнічний Інститут імені Ігоря Сікорського*

СУЧАСНА ІНТЕРПРИТАЦІЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В НАВЧАЛЬНОМУ ТА НАУКОВОМУ ПРОСТОРИ

Академічна доброчесність це відносно нове поняття для навчально-наукового простору, але не нове в закладах освіти всіх типів акредитації. Дуже важливим і відповідальним є розуміння сутності академічної доброчесності та аспектів її застосування. Саме свідоме розуміння та застосування в повсякденному житті атмосфери академічної доброчесності, є запорукою сучасного, морально здорового та адекватного суспільства.